

... keď ležal Samuel v chráme Hospodinovom, kde bola truhla Božia, že zavolať Hospodin na Samuela, ktorý odpovedal: Tu som. 1. Samuelova 3:3–4

Prečo niektorí ľudia veria a iní nie? Vari existujú vrodené predpoklady pre vieru, ktoré niektorí majú a iní nie? A ako sa dostávajú k viere tí, ktorí veria? Svedectvá mnohých by asi začali takto: *Narodil som sa vo veriacej rodine*. Takto by asi začal svoje svedectvo i Samuel, ktorého príbeh opisuje 1. kniha Samuelova. Samuel je dieťa veriacich rodičov. Ale nás zaujíma, ako vyzerá cesta od viery rodičov k viere detí. A práve to si môžeme ilustrovať na postave Samuela. Najprv si povieme, čo Samuel mal. Potom si povieme, čo Samuel nemal, čo mu chýbalo. A nakoniec si ukážeme, ako to získal.

Čo Samuel mal

Samuel mal veriacich rodičov. Biblia nám ich trochu bližšie predstavuje v 1. kapitole 1. Samuelovej. Otec sa volá Elkána a matka Anna. U otca vyniká jeho vernosť, s ktorou vodieval svoju rodinu na bohoslužby do chrámu. To je úloha hlavy rodiny. Zlyhať v tomto znamená zlyhať v tom podstatnom. Znamená to ukrátiť svoje deti o niečo, čo má nesmiernu hodnotu.

V prípade matky zas vyniká jej modlitebný život. Anna je modlitebníčka. Nakoniec i Samuel bol ovocím jej modlitebného zápasu. V našich spoločenstvách tiež sedávajú matky, ktoré vedú modlitebný zápas za svoje deti, nie tie nenarodené, ale už tie narodené. Príklad Anny môže byť veľkým povzbudením aj pre ne. Keď Samuel bol dieťa vypočutých modlitieb, môže to platiť aj o ich, aj o vašich deťoch.

Takto teda vyzerá v skratke duchovný profil Samuelových rodičov. Narodiť sa ako dieťa

veriacich rodičov je nesmierna výsada. Ja som rozmýšľal, ako by sa vyvíjal môj život, keby som sa bol narodil v inej rodine. O tom by sa dalo veľa špekulovať. Ale dve veci som si jasne a hlboko uvedomil. Vďaka tomu, že som sa narodil ako dieťa kresťanských rodičov, som bol mnohých vecí ušetrený a uchránený. Na druhej strane som bol mnohými vecami nesmierne obohatený. Ved' čo má najväčší vplyv na život a vývoj dieťaťa? Je to práve vlastný život jeho rodičov. Pre dieťa nie je natoľko dôležité, akí sú jeho rodičia ako otec a matka, ale akí sú ako muž a žena, manžel a manželka. Manželský vzťah rodičov má na formovanie dieťaťa veľký vplyv, keď vidí svojho otca a svoju matku, ako sa správajú voči sebe. Keď vidí, čo má pre jeho rodičov najväčšiu hodnotu. Pre čo bije ich srdce? Čomu žijú, za akými hodnotami idú? Najväčším obohatením dieťaťa je vlastný život viery jeho rodičov.

Keď počujem, v akých pomeroch vyrastajú niektoré deti neveriacich rodičov, tak znova a znova ďakujem Bohu za to, že som bol mnohého ušetrený. A že som bol toľkým obohatený. Áno, my si nemôžeme vybrať. Nemôžeme si vybrať svojich rodičov. Nemôžeme si vybrať, kde sa narodíme. Ale vy, ktorí ste sa narodili vo veriacej rodine, ďakujte za to Bohu. Ani netušíte, koľko ste v tom dostali.

To druhé, čo Samuel mal, bola náboženská výchova. V izraelských rodinách šlo o to, aby sa zabezpečil prenos duchovných hodnôt z jednej generácie na druhú. Prenos duchovných hodnôt z generácie otcov na generáciu synov. A pri tomto prenose ústrednú úlohu zohrávalo Božie slovo, ktoré otcovia mali svojim deťom zvestovať a pripomínať Božie skutky, Božie vykúpenie v minulosti. Určite tam nechýbala ani modlitba a spev, pretože to sú tri základné zložky duchovnej výchovy: Božie slovo, modlitba a spev. A to sú tie tri zložky, ktoré by nemali chýbať ani v našich rodinách. Ale kto vie, či nechýbajú! Neviem, v koľkých rodinách sa ešte spieva. Neviem, v koľkých rodinách sa ešte otvára Božie slovo pri rodinných pobožnostiach. Neviem, v koľkých rodinách sa celé rodiny modlia spolu, rodičia s deťmi.

Dnes je rozšírený jav, že rodičia prenechávajú duchovnú výchovu svojich detí na cirkev, na nedeľnú besiedku, na učiteľov detskej besiedky. Ale nedeľná besiedka, dorast či mládež sa nikdy nesmú stať náhradou za duchovnú výchovu v rodine. To je len doplnenie. Ak sa to stane náhradou, tak je to málo. Túto výsadu nakoniec pripomína Pavol mladému Timoteovi, keď mu píše, že od detstva pozná Písma. Jednoducho spoznávanie Božieho slova doma v rodine má pre formovanie života dieťaťa nesmierny význam.

To tretie, čo Samuel mal, bolo cirkevné spoločenstvo. Môžeme povedať, že on doslova vyrastal v zhromaždení. Ved' po niekoľkých rokoch ho matka odvieďa do chrámu a tam ho nechala ako učňa pri kňazovi Élim. A toto muselo mať nesmierny vplyv na Samuela, pretože v chráme spoznal úplne nový rozmer duchovného života. V rodine bol totiž svedkom viery jednotlivcov, svojho otca a svojej matky. Ale v chráme bol svedkom viery Božieho ľudu. Tam bol svedkom toho, že je tu spoločenstvo, ktoré oslavuje Boha, slúži Bohu, modlí sa k Bohu, spieva Bohu, obetuje Bohu. Samuel žije v spoločenstve, kde najdôležitejší je Ten, ktorého nevidieť. A všetci tam hovoria o tom, ktorého nevidieť. Všetci oslavujú toho, ktorého nevidieť. Najdôležitejší je Ten neviditeľný a predsa stále prítomný Boh. Samuel vyrastal v spoločenstve Božieho ľudu, v ktorom bolo všetko zamerané na Boha. A toto je ďalšia nesmierna výsada detí veriacich rodičov, keď môžu rásť aj v prostredí Božieho ľudu a byť vystavené vplyvu tohto spoločenstva na bohoslužbách.

To je teda to, čo Samuel mal. Mal tri veľké výsady.

Čo Samuel nemal

Napriek veľkým duchovným výsadám to najdôležitejšie Samuelovi stále chýbalo. To je vyjadrené slovami siedmeho verša: „Samuel ešte nepoznal Hospodina, ani mu nebolo zjavené slovo Hospodinovo“. Inými slovami povedané Samuel ešte nemal osobné poznanie Boha. Nemal osobný vzťah s Bohom. Jemu chýba osobná viera. Ale akú vieru mal dovtedy? Takú, akú majú deti veriacich rodičov. On mal vieru svojich rodičov. To nebola jeho osobná viera. To bola viera jeho rodičov. On veril, lebo verili jeho rodičia. On veril, lebo verilo celé to spoločenstvo okolo neho, aj Éli aj všetci ostatní. To je viera, s ktorou rastú deti veriacich rodičov. A čím sa vyznačuje táto viera? Môže byť úprimná, ale nie je osobná. To je len naučená, len prebraná viera od rodičov. Ved' malé dieťa verí všetkému, čo mu rodič povie. A keď vyrastá v rodine veriacich rodičov, tak potom verí tomu, čomu veria jeho rodičia. Ale len do určitého času. Čo sa neskôr s takou vierou stane?

Sú len dve možnosti, čo sa môže stať s naučenou vierou. Buď bude neskôr nahradená osobnou vierou, alebo vydrží len do puberty. A vtedy dieťa opustí vieru svojich rodičov. To sú jediné dve možnosti, ktoré môžu nastať. To, čo platilo o Samuelovi, platí o každom dieťati veriacich rodičov. Verí naučenou vierou, vierou svojich rodičov, ale nie vlastnou vierou, lebo ešte nepozná Boha z vlastnej skúsenosti. Ani najlepší rodičia, ani najlepšia výchova, ani najlepší zbor z nás kresťanov neurobí, lebo kresťanom sa človek ani nerodí, ani sa ním nestáva náboženskou výchovou, ani chodením do zhromaždenia. Všetky tieto výsady sú dôležité, ale dajú len jedno: môžu sprostredkovať poznanie o Bohu, ale nedajú osobné poznanie Boha.

Môžeme veľa vedieť o Bohu a pritom stále nepoznať Boha. A toto hrozí deťom, ktoré sa narodili a vyrástli vo veriacich rodinách. Vedia o Bohu z rodiny, z besiedky, z dorastu, z mládeže, ale nakoniec vedomosti o Bohu sa pre ne môžu stať náhradou za osobný vzťah s Bohom. Majú veľké poznanie o Bohu, ale nemajú osobné poznanie Boha. Toto je to, čo ani Samuel nemal. A čo nemá veľa detí veriacich rodičov.

Tu si môžeme položiť jednu zaujímavú otázku. Kto má vlastne bližšie k Bohu? Dieťa veriacich rodičov, alebo dieťa neveriacich rodičov? Asi by sme boli v pokušení povedať, že predsa len to dieťa veriacich rodičov. Bližšie k Bohu má predsa ten, kto vie viac o Bohu. A predsa platí, že k Bohu má každý rovnako blízko i rovnako ďaleko. Spomeňme si na Pána Ježiša. Narodil sa v Betleheme, ale potom žil a rástol až do tridsiateho roku svojho života v Nazarete. A počas svojho verejného pôsobenia sa vrátil do mesta, kde vyrástol, aby tam kázal. A čo urobili obyvatelia Nazareta? Odmietli Ho. Prečo? Pretože ho príliš dobre poznali. Všetci toto je ten syn tesára, ktorý tu rástol medzi nami. Poznáme jeho rodičov i jeho súrodencov. Všetci to je náš bývalý sused! Stáli príliš blízko Ježišovi, aby ho vedeli oceniť a videli jeho skutočnú veľkosť. Familiárnosť ich viedla k pohrdnutiu Ježišom. To je častý problém detí, ktoré rastú v cirkevnom prostredí, že stoja príliš blízko. Všetko vedia, všetko počuli, všetko im je známe. Počuli to od malička, od narodenia, a táto prílišná blízkosť, prílišná známosť im niekedy stojí v ceste osobného prijatia Ježiša Krista. Nielen prílišná vzdialenosť, keď je človek príliš ďaleko od Boha, ale aj prílišná blízkosť, keď je človeku všetko príliš známe, môže byť rovnako veľkou prekážkou k osobnému stretnutiu sa s Bohom. Potom neraz dôjde k tomu, že cesta k Bohu vedie najprv k ceste od Boha. Že na to, aby som sa mohol s Bohom stretnúť, musím sa Bohu najprv vzdialiť. Že na to, aby som si vážil to, čo mám, musím to najprv stratiť.

Takže to je to, čo Samuelovi chýbalo. Chýbalo mu osobné stretnutie s Bohom a osobné poznanie Boha. Všetko, čo doteraz mal, mu bolo len sprostredkované inými.

Ako to Samuel získal

Ako môže dieťa a vôbec ktokoľvek získať poznanie Boha, nadviazať osobný vzťah s Bohom? Ak chcem niekoho osobne poznať, musím sa s ním osobne stretnúť. A to isté platí o Bohu. Ale ako sa dá s Bohom osobne stretnúť? Môžeme vidieť Boha? Nemôžeme. Ako sa teda môžeme s Ním stretnúť? To nám ukazuje tento príbeh, ktorý hovorí, že osobné poznanie Boha sa vždy rodí len z osobného stretnutia s Bohom. Ale ako dochádza k stretnutiu s Bohom? Niekoľkokrát čítame v 3. kapitole, že Hospodin zavolať na Samuela. Opakovane. Znova a znova. Nie je to Samuel, ktorý volá na Boha. Je to Boh, ktorý volá na Samuela. K stretnutiu človeka s Bohom dochádza vždy vďaka Bohu, nie vďaka človeku. Stretnutiu človeka s Bohom vždy predchádza Božia iniciatíva a nie ľudská iniciatíva.

Ďalej vidíme, že Boh volá na Samuela celkovo štyrikrát. Trikrát Samuel nerozumie, že ide o Boha. Myslí si, že je to hlas človeka, kňaza Éliho. Ale Boh sa nedá odradiť ani po troch nepochopených pokusoch. Boh trpezlivo volá ďalej. A nakoniec ten staručký Éli pochopí, že to Hospodin volá chlapca. A tu sa prejaví pastierska múdrosť tohto Božieho služobníka. On nechce stáť v ceste medzi Bohom a Samuelom. On chce len ukázať cestu. Veď kto sú služobníci? To sú smerovky, ktoré ukazujú cestu. Tak sa Éli v tejto chvíli stáva pre Samuela smerovkou k Bohu. Ukáže mu cestu, a potom sa stiahne do úzadia, aby všetko to ďalšie, to rozhodujúce už prebehlo osobne medzi Bohom a Samuelom. A to je vlastne úloha všetkých tých, ktorí pracujú s deťmi. Byť smerovkou k Bohu. A potom sa stiahnuť do úzadia.

Boh volá štyrikrát. Štyrikrát je zdôraznené, že volá Samuela menom. Prečo? Pretože takto Boh pracuje. Menovite, osobne, konkrétne, nie masovo. Bohu ide o konkrétneho človeka. O osobné stretnutie s konkrétnym jednotlivcom. Veď ako sa my môžeme stretnúť s Bohom? Môžeme sa s Bohom stretnúť ako kolektív, ako zástup, ako masa ľudí? Nie! S Bohom sa môžeme stretnúť vždy len ako jednotlivci, každý sám za seba.

Takže Boh volá Samuela po mene, pretože Boh nás pozná po mene. Pozná nás dôverne, zblízka, intímne, tak ako Samuela. Ale nielen Boh volá, ale i Samuel odpovedá. Aby sa totiž niekto stretol s Bohom, na to sú vždy potrební dvaja. Na vzťah musíte mať vždy dvoch. Vzťah nikdy nemôže byť jednostranný. To už potom nie je vzťah. Preto je potrebné nielen Božie oslovenie, ale aj ľudská odozva. Keď vám chce niekto zavolať, nestačí, že vytočí vaše telefónne číslo. Vy musíte zdvihnúť slúchadlo. A to robí Samuel. Dvíha telefónne slúchadlo a prijíma hovor. Keď počuje Božie volanie, odpovedá: hovor, lebo tvoj služobník počúva. A v tejto chvíli dochádza k tomu rozhodujúcemu. Tu sa Božie oslovenie stretáva s ľudskou odpoveďou. Až teraz dochádza k nadviazaniu spojenia, toho osobného spojenia medzi nebom a zemou, medzi Bohom a človekom. Hovor, tvoj služobník počúva.

V tejto chvíli Samuel získava to, čo mu doteraz chýbalo. Získava osobné poznanie Boha, ktoré sa zrodilo z osobného stretnutia s Bohom. A čo sa v tejto chvíli stalo s jeho vierou? Odteraz už prestáva veriť vierou svojich rodičov. Vierou, ktorá je zdedená, naučená a pestovaná výchovou. Odteraz sa stavia na vlastné nohy viery, ktorá už nie je závislá na viere druhých ľudí, lebo ona je osobne napojená na Boha. On už teraz spoznáva Boha sám osobne. Boh položil svoju ruku na neho, oslovil ho menom a povolal ho k sebe. A tak to Boh robí dodnes. Položí svoju ruku na človeka, osloví ho po mene a pozve ho do spoločenstva so sebou, so živým Bohom. Zavolá ho na cestu osobného vzťahu a osobnej viery. A potom už záleží len na jednom. Na tom, či sa človek dá zavolať, či prijme pozvanie, ktorému sa nič na svete nevyrovná.